

# Blodfria behandlingar (Jehovas vittnen), SÄS

## Sammanfattning

Riktlinjen syftar till att säkerställa en god och patientsäker vård för patienter som tillhör Jehovas vittnen eller som av andra skäl undanber sig blodtransfusion.

## Bakgrund

I svensk sjukvård räknas blod och blodprodukter som en livsuppehållande behandling. På grund av blodvägran bär de flesta Jehovas vittnen ett blodkort, (kallat en fullmakt gällande sjukvårdsfrågor) där det står att de avsäger sig blodtransfusion. Med detta blodkort intygar patienten sitt ställnings-tagande till att avstå från behandling med blod [1, 2, 3].

För att avsäga sig livsuppehållande behandling gäller särskilda regler som sjukvårdspersonal har att förhålla sig till, vilket regleras i Socialstyrelsens föreskrift och allmänna råd "Livsuppehållande behandling" (SOSFS 2011:7) [2], se även SÄS riktlinje "[Livsuppehållande behandling](#)" [4].

Blodtransfusioner undviks genom optimal användning av olika kliniska strategier för att minimera blödning, ta till vara autologt blod, förstärka hematopoesen och öka anemitoleransen. Jehovas vittnen tillhandahåller referenser till artiklar från ledande medicinska tidskrifter som ger evidens till stöd för användning av autolog blodbesparing och andra medicinska alternativ till blodtransfusion, se <https://www.jw.org/sv/medicinsk-information> [5].

## Förutsättningar

Patienter som ska genomgå kirurgi ska informeras om risken att behöva blodtransfusion i samband med operation.

- Detta görs på aktuell mottagningen samt på preoperativa mottagningen samt i förekommande fall på avdelningen.
- Det är upp till patienten att berätta om sitt ställningstagande till att inte ta emot blod eller blodprodukter. Vårdpersonal behöver inte fråga aktivt.
- Om patienten informerar någon vårdpersonal om sitt ställningstagande att inte ta emot blod, och patienten planeras in för kirurgiskt ingrepp, måste ansvarig läkare och/eller operatör informeras.

Patientens önskan ska, efter lagstadgad information och säkerställande, dokumenteras i journalen som begränsning av vårdinsats, se riktlinjerna ”[Varningar och begränsning av vårdinsats i Melior](#)” och ”[Livsuppehållande behandling](#)” [6, 4].

## Barn och ungdomar

För barn gäller särskilda lagar och regler. Barnets egen önskan ska tillmätas ökande vikt med graden av mognad. Då föräldrar önskar att barnet inte ska få blodprodukter, och detta anses allvarligt riskera barnets hälsa eller liv, gäller socialtjänstlagen om anmälningsskyldighet av barn som riskerar att fara illa, om inte barnets egen uppfattning kan anses vara avgörande, se rutinen ”[Anmälan om oro för barn och unga](#)” [7, 8, 9].

## Genomförande

Ansvarig läkare har själv och i samråd med chef att ta ställning till om ett planerat ingrepp eller en behandling kan genomföras utan blodtransfusion enligt patientens önskemål beroende på resurser, kunskap och befintlig teknik inom den egna verksamheten, eller om patienten ska remitteras eller hänvisas till annan verksamhet.

I en akut situation där inblandad personal inte har personlig kunskap om patientens inställning till blodtransfusion, och patienten inte är kontaktbar, har man att värdera den tillgängliga informationen i form av ”blodkort”, journaldokumentation inklusive SIE-view och Nationella patientöversikten (NPÖ) samt närståendes uppgifter och göra en bedömning av vad man finner sannolikt skulle vara patientens uppfattning och önskan i den aktuella situationen. Om det anses oklart vad som är patientens vilja gäller patientlagen, 4 kap. 4§ som säger att:

”Patienten ska få den hälso- och sjukvård som behövs för att avvärja fara som akut och allvarligt hotar patientens liv eller hälsa, även om hans eller hennes vilja på grund av medvetlöshet eller av någon annan orsak inte kan utredas” [10].

## Jehovas vittnens information om kliniska strategier

Förutom riktad information till läkare om olika kliniska strategier för behandling utan allogen blodtransfusion, finns kontaktuppgifter till representanter för sjukhuskommittéer över hela världen som dygnet runt kan svara på frågor: <https://www.jw.org/sv/medicinsk-information> [5].

Se även [vardhandboken.se](http://vardhandboken.se), avsnitt [Transfusion av blodkomponenter](#) [11].

## Dokumentinformation

För innehållet svarar

Nina Widfeldt, överläkare/anestesi- och intensivvård, SÄS

Remissinstanser (utgåva 1)

Verksamhetschefer, SÄS

Fastställt av

Sara Degerman Carlsson, chefläkare, SÄS

Nyckelord

Jehova, jehovas vittnen, blodfria behandlingar, blodtransfusioner, allogena blodtransfusioner, blodbesparingar

## Referens-/länkförteckning

1. SOSFS 2009:28 Socialstyrelsens föreskrifter om blodverksamhet  
[www.socialstyrelsen](http://www.socialstyrelsen.se)
2. SOSFS 2011:7 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om livsuppehållande behandling  
[www.socialstyrelsen.se](http://www.socialstyrelsen.se)
3. Socialstyrelsen och läkaresällskapets etikdelegation: Nej till blodtransfusion bör respekteras om patienten är klar över följderna", *Läkartidningen* 86:6 (1989), s. 450f.
4. Livsuppehållande behandling. Sjukhusövergripande riktlinje, SÄS  
<http://intrasas.vgregion.se> under rubrik Sök styrdokument
5. Jehovas Vittnens officiella hemsida, information till vårdpersonal.  
<https://www.jw.org/sv/medicinsk-information>
6. Varningar och begränsning av vårdinsats i Melior. Sjukhusövergripande rutin, SÄS  
<http://intrasas.vgregion.se> under rubrik Sök styrdokument
7. Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU  
[www.riksdagen.se](http://www.riksdagen.se) under rubrik Dokument & Lagar
8. Socialtjänstlagen (2001:453)  
[www.riksdagen.se](http://www.riksdagen.se) under rubrik Dokument & Lagar
9. Anmälan om oro för barn och unga. Sjukhusövergripande rutin, SÄS  
<http://intrasas.vgregion.se> under rubrik Sök styrdokument
10. Patientlag (2014:821). Svensk författningssamling.  
[www.riksdagen.se](http://www.riksdagen.se) under rubrik Dokument & Lagar
11. Vårdhandboken.se, avsnitt *Transfusion av blodkomponenter*  
[www.vardhandboken.se](http://www.vardhandboken.se)